

تأثیر درگیری شهروندان شهر مشهد در فعالیت‌های تفریحی - ورزشی فراغتی بر انگیزه و رفتار گردشگری آنها^۱

علی بربار

گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

باقر مرسل^۲

گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

علی فهیمی‌نژاد

گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

سیدمصطفی طیبی ثانی

گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۲/۲۱

تاریخ صدور پذیرش: ۱۳۹۸/۰۵/۳۰

چکیده

پژوهش حاضر در پی بررسی فعالیت‌های تفریحی ورزشی فراغتی، درگیری فراغتی، عادات فراغتی شهروندان شهر مشهد و تأثیر آن بر انگیزه و رفتار گردشگری آنها در ایام تعطیل بود. روش تحقیق تحلیلی و همبستگی است. جامعه آماری، زنان و مردان بالای ۱۸ سال ساکن در شهر مشهد (۲/۴۲۳/۱۰۲ نفر) بود. ۶۰۰ نفر به طور تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. نرخ بازگشت پرسش‌نامه ۰/۷۹ بود. جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های مشارکت در فعالیت‌های تفریحی - ورزشی فراغتی، پرسش‌نامه درگیری فراغتی، پرسش‌نامه عادت فراغتی، پرسش‌نامه انگیزه گردشگری در ایام تعطیل و پرسش‌نامه رفتار گردشگری در ایام تعطیل استفاده شد. از آمار توصیفی، کلموگروف-اسمیرنف، همبستگی پیرسون، تحلیل عاملی تاییدی، آلفای کرونباخ و آزمون معادلات ساختاری استفاده گردید. تحلیل‌ها در نرم‌افزار spss22 و liserel8.8 انجام شد. درگیری فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر عادت فراغتی شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تأثیر معناداری داشت. عادت فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر انگیزه گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تأثیر معناداری نداشت. درگیری فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر انگیزه گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تأثیر معناداری داشت. عادت فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تأثیر معناداری داشت. درگیری فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تأثیر معناداری نداشت. انگیزه گردشگری بر رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تأثیر معناداری نداشت.

واژگان کلیدی: درگیری فراغتی، عادت فراغتی، انگیزه گردشگری، رفتار گردشگری

۱- این مقاله مستخرج از رساله دکتری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود می‌باشد.

۲- (نویسنده مسئول) morsal1361@gmail.com

مقدمه

تجارب فراغتی معمولاً با یک احساس خاص از برتری همراه است، که فرد یکی شدن با طبیعت را تجربه می‌کند. دانشمندان از فراغت تحت عنوان زمان آزاد، فعالیت و حالتی از ذهن بحث می‌کنند. فراغت نوعاً با زمان آزاد یا موقعیت‌هایی که افراد حق انتخاب دارند، در ارتباط است. این ارتباط بین فراغت و زمان آزاد به حدی قوی است که غالباً مترادف بکار برده می‌شوند (پلامر^۱، ۲۰۰۹). اوقات فراغت^۲ جزء جدایی‌ناپذیر زندگی روزمره در دنیای امروزی است. (منادی، ۱۳۸۶). دومازدیر^۳ بیان می‌کند: "اوقات فراغت مجموعه فعالیت‌هایی است که شخص پس از رهایی از تعهدات و تکالیف شغلی، خانوادگی و اجتماعی به میل و اشتیاق به آن می‌پردازد و غرضش استراحت، تفریح، توسعه دانش، یا به کمال رسانیدن شخصیت خویش، به ظهور رساندن استعدادها، خلاقیت و یا بسط مشارکت آزادانه در اجتماع است (مرسل، ۱۳۸۷).

در بحث پیرامون فراغت، اغلب، وقت‌های آزاد در طول روز و هفته مورد توجه قرار گرفته است. اما امروزه مسافرت‌های کوتاه مدت در پایان هفته و روزهای تعطیل، یکی از موضوعاتی است که ذهن بسیاری از محققان را به خود مشغول کرده است. مسافرت‌های کوتاه مدت و در پایان هفته و روزهای تعطیل به عنوان یک پدیده مهم تلقی می‌شود. بسیاری از خانواده‌ها به منظور گذران اوقات فراغت خود در روزهای تعطیل برنامه‌ریزی می‌کنند (نادریان، ۱۳۸۸).

گردشگری^۴ به عنوان سفر دواطلبانه به یک مقصد که جدیدتر از مکان زندگی فرد است، تعریف شده است. انجمن گردشگری بریتانیا نیز گردشگری را بدین صورت تعریف کرده است: "حرکت کوتاه مدت و موقت شهروندان شهر به مقصدهایی خارج از مکان معمول زندگی و کار آنهاست و آنها در حین اقامت در آن مقصد فعالیت‌هایی با هر منظور و نیز بازدیدهای روزانه و گردش انجام می‌دهند" (مرسل، ۱۳۹۳).

گان^۵ (۱۹۳۷)، در تعریف گردشگری می‌نویسد که "گردشگری به سفرهایی اطلاق می‌شود که از این سه ویژگی برخوردار باشد: موقتی باشد، اختیاری باشد و انجام آن منتج به دریافت مزد نباشد". سازمان جهانی گردشگری، گردشگری را شامل تمام مسافرت‌هایی می‌داند که منجر به اقامت حداقل یک شب در مقصد شود، و مدت دور بودن از منزل نباید بیشتر از یک سال شود. کمیسیون ملی گردشگری آمریکا^۶ در سال ۱۹۷۳ در تعریف گردشگری در داخل این کشور، فاصله پنجاه مایل را در نظر گرفته است که دربرگیرنده تمام سفرها بجز سفرهای کاری می‌شود (اصفهان، ۱۳۸۸).

لس لومسدن^۷ (۱۹۷۷)، نیز معتقد است گردشگری اساساً به معنای مسافرت از یک مبدأ به یک مقصد به منظور سیاحت یا تجارت است و مفهوم آن فرآیندهای مبادله فرهنگی و اقتصادی را نیز در بر می‌گیرد. در قانون

¹ plummer

² Leisure time

³ Domazdier

⁴ Tourism

⁵ Gunn

⁶ National Comission of America Tourism

⁷ Les lumsdon

توسعه صنعت گردشگری ایران نیز آمده است: "منظور از گردشگری هر نوع مسافرت انفرادی یا گروهی است که بیش از ۴ ساعت بوده و به منظور کسب و کار نباشد" (همان).

در عین حال که مطالعات تجربی اندکی درباره‌ی ارتباط بین فراغت و گردشگری وجود دارد؛ بسیاری از محققان درک ارتباط بین فراغت و گردشگری را مهم دانسته‌اند. بیشتر شهروندان شهر در مورد سلامتی و سبک زندگی فعال خود نگران هستند. انواع مختلف گردشگری ورزشی^۱ امروزه رایج شده و بسیاری از جوامع از ورزش در راستای جذب گردشگر استفاده می‌کنند. به نظر می‌رسد که سبک زندگی فعال و مشارکت منظم در فراغت فعال با رواج گردشگری ورزشی فعال مرتبط است؛ هرچند که بررسی‌های کمی در خصوص ارتباط بین فراغت فعال و انتخاب نوع رفتار و فعالیت در ایام تعطیل وجود دارد. کمبود تحقیقات درباره‌ی فراغت و گردشگری باعث شده که درک چگونگی ارتباط بین رفتارهای گردشگری و زندگی روزمره افراد دشوار باشد. مانل و آیزو-آهولا^۲ (۱۹۸۷)، بیان کرده‌اند که فراغت و گردشگری از دیدگاه تجربی ارتباط رفتاری و روانی با یکدیگر دارند. بعدها کار^۳ (۲۰۰۲)، در توسعه این خط ارتباطی بیان می‌کند که نرم‌ها، ارزش‌ها، ترجیحات، شخصیت و عادات افراد باعث ایجاد الگوهای رفتاری مشابه بین فعالیت‌های فراغتی و رفتارهای گردشگری می‌شود (مانل و آیزو-آهولا، ۱۹۸۷).

به طور خاص، فعالیت بدنی پلی بین فراغت، تفریح و سفر در سراسر یک زندگی سالم و فعال می‌باشد. سبک زندگی فعال موجب افزایش تقاضا برای تعطیلات فعال می‌گردد؛ برای مثال بر اساس آمار انجمن والکسپورت آمریکا^۴ (۲۰۰۸)، ۳۵۰ باشگاه پیاده‌روی در سراسر آمریکا وجود دارد و بیش از ۳۰۰۰ رویداد روزانه در آمریکا رخ می‌دهد. مشارکت‌کنندگان در نزدیکی محل زندگی‌شان پیاده‌روی می‌کنند که باعث می‌شود در مسیرهای دورتر نیز پیاده‌وری کنند؛ همچنین گزارش کرده‌اند که در ورزش‌های دیگری نظیر دوچرخه‌سواری، شنا و اسکی مشارکت دارند که بعدها نیز برای شرکت در همین فعالیت‌ها سفر می‌کنند. این نمونه‌ها نشان می‌دهد که افرادی که در طول فراغتشان جذب ورزش، فعالیت بدنی و تفریحات فضای باز^۵ می‌شوند؛ تمایل دارند که در تعطیلات نیز در همان فعالیت‌ها درگیر باشند (انجمن والکسپورت آمریکا، ۲۰۰۸).

در روزهای اولیه مطالعه جامعه‌شناسی و انسان‌شناسی گردشگری، گردشگری به عنوان شکلی خاص از فراغت در نظر گرفته می‌شد. میسکوزکی^۶ (۱۹۸۱)، نشان داد که تفریح در حوزه فراغت قرار دارد؛ زیرا تفریح تجربه‌ای است که در طول اوقات فراغت رخ می‌هد و طبیعت اغلب فعالیت‌های گردشگری، تفریحی است. بر این اساس، باتلر، بیان می‌دارد گردشگری که گاهی اوقات در طول اوقات فراغت رخ می‌دهد... همچنین گردشگری که شامل سفر باشد و برخی فعالیت‌های گردشگر نوعاً بخشی از فراغت و تفریح است (چانگ^۷، ۲۰۰۹).

^۱ Sport tourism

^۲ Mannell and Iso-Ahola

^۳ Carr

^۴ American Volkssport Association

^۵ Outdoor recreation

^۶ Mieczkowski

^۷ Chang

هندرسون^۱ (۲۰۰۵)، پیشنهاد می‌کند که فعالیت‌های بدنی، فراغت، تفریح و سفر با هم مرتبط هستند، و احتمالاً با منافع روانی کسب شده از سبک زندگی فعال و سالم توضیح داده می‌شود. منافع روانی مانند تجارب لذت‌بخش از فعالیت بدنی در زندگی روزانه انتخاب‌های تفریح را تسهیل نموده است، به گونه‌ای که ممکن است افراد را تشویق به این کند که در گیر سفری شوند که در آن فعالیت‌های روزمره آنها بخشی از برنامه سفر باشد (هندرسون، ۲۰۰۵). این میزان از تجربه لذت‌بخش از فراغت برای گردشگری ممکن است به افزایش کیفیت کلی زندگی کمک کند (گودبی^۲، ۲۰۰۵). بنظر می‌رسد که فراغت فعال از نظر جسمانی به عنوان بخشی از سبک زندگی فعال، بر تعداد افرادی که در تعطیلات فعال و فعالیت‌های گردشگری مرتبط با ورزش درگیر باشند، تاثیر گذارد (فلاکر و ترنر^۳، ۲۰۰۰). برخی از محققین معتقدند که سبک‌گذران فراغت می‌تواند دقیق‌تر از ویژگی‌های اجتماعی و جمعیت‌شناختی، الگوهای گردشگری را توضیح دهد (بیگر و لیسر^۴، ۲۰۰۴).

ورزش‌ها، فعالیت‌های بدنی و تفریحات فضای باز فعال مردم را هم تحت عنوان فعالیت‌های گردشگری و هم فعالیت‌های فراغتی جذب می‌کند. پیاده‌روی، دویدن، دوچرخه‌سواری، شنا، تنیس و گلف همان اندازه که به عنوان فعالیت‌های فراغتی شناخته می‌شوند، همان اندازه به عنوان فعالیت‌های گردشگری نیز شناخته می‌شوند (بری و لتو، ۲۰۰۷). مردم در این ورزش‌ها، فعالیت‌های بدنی و تفریحات فضای باز فعال به روش‌های عادی یا جدی درگیر هستند. در واقع، ورزش‌ها، فعالیت‌های بدنی و تفریحات فضای باز فعال غالباً با مفهوم فراغت مرتبط هستند (جونز و گرین^۵، ۲۰۰۶).

درگیری در فعالیت‌های فراغتی و عادت مرتبط با مشارکت در فراغت فعال، متغیرهای مهمی در درک ارتباط رفتاری و روانی بین فراغت و گردشگری و فعالیت در ایام تعطیل هستند. در خصوص تأثیر درگیری فراغتی بر رفتارهای گردشگری و به ویژه ارتباط بین فراغت فعال و گردشگری فعال دانش کمی وجود دارد. در حالی که عادت‌ها و درگیر فراغتی بر رفتارهای گردشگری و فعالیت در ایام تعطیل می‌تواند تأثیر داشته باشد؛ انگیزه مشارکت در فعالیت‌ها در ایام تعطیل ممکن است ارتباط بین فراغت و گردشگری را تحت تأثیر قرار دهد (مک دوناف و کراکر^۶، ۲۰۰۷).

تحقیق درباره‌ی ارتباط بین درگیری فراغتی^۷، عادت فراغتی^۸، انگیزه و رفتار مشارکت در ایام تعطیل می‌تواند یک اساس تجربی و نظری اولیه برای پیوستار خطی فراغت و گردشگری ارائه شده توسط کار (۲۰۰۲) باشد. تحقیق حاضر به آزمون ارتباط خطی بین فراغت و گردشگری کمک کرده و یک مدل نظری از این ارتباط را ایجاد می‌کند. نتایج تحقیق چانگ و گیسون (۲۰۱۵)، نشان داد که درگیری، تعهد، وفاداری و عادت ارتباط متفاوتی با سازگاری در رفتار فراغتی و گردشگری دارد. هر فعالیت دلخواهی که در ایام فراغت دنبال گردد در ایام گردشگری نیز دنبال

¹ Henderson

² Godbey

³ Falker and Turner

⁴ Bieger and Laessser

⁵ Jones and Green

⁶ mc donough & crocker

⁷ Leisure involvement

⁸ Leisure habit

می‌شود. لی و شن (۲۰۱۳)، بین می‌کنند که درگیری فراغتی (مانند جذابیت و خودابرازی) و تعلق به مقصد (مانند هویت مقصد و وابستگی) به طور دقیق وفاداری به مقصد افراد قدم‌زننده با سگ در پارک‌های شهری را پیش‌بینی می‌کند. چانگ (۲۰۰۹)، تحقیقی با عنوان ارتباط بین فراغت فعال و تعطیلات فعال انجام داد. نتایج نشان داد که درگیری فراغتی و عادت فراغتی تأثیر مستقیم و غیرمستقیم بر انگیزه و رفتار فرد در ایام تعطیل دارد که رابطه فراغت و گردشگری را تأیید می‌کند. همچنین بسیاری از شرکت‌کنندگان فعالیت‌های مشابهی را در طول اوقات فراغت و در طول ایام تعطیل خود انتخاب می‌کردند، البته در فعالیت‌های دلخواه فراغتی و در ایام تعطیل تفاوت کمی وجود داشت. بنظر می‌رسد که اغلب آنها تمایل دارند در تعطیلات تجربه جدیدی را کسب کنند، اما همچنان سبک زندگی فعال خود را نیز حفظ نمایند. پژوهش حاضر در پی بررسی فعالیت‌های تفریحی - ورزشی فراغتی، درگیری فراغتی، عادات فراغتی شهروندان شهر مشهد و ارتباط بین آنها و همچنین ارتباط با انگیزه و رفتار گردشگری آنها در ایام تعطیل است.

روش‌شناسی تحقیق

روش تحقیق همبستگی، از نوع میدانی بود. تحقیق حاضر از نظر هدف جمع‌آوری داده‌ها کاربردی، از نظر زمان جمع‌آوری داده‌ها حال‌نگر و در بخش معادله ساختاری از نوع آینده‌نگر بود. جامعه آماری، تمامی زنان و مردان بالای ۱۸ سال ساکن در شهر مشهد (۲/۴۲۳/۱۰۲ نفر) بود. تعداد ۶۰۰ نفر به طور تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه آماری انتخاب شد. بدین صورت که مناطق دوازده گانه شهرداری مشهد، به چهار خوشه تقسیم شد که در هر خوشه سه منطقه وجود داشت. از هر خوشه دو پارک انتخاب شد و پرسش‌نامه‌ها در بین شهروندان توزیع شد. نهایتاً ۴۷۴ پرسشنامه قابل استفاده بود. نرخ بازگشت پرسش‌نامه ۰/۷۹ بود. جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های مشارکت در فعالیت‌های تفریحی - ورزشی فراغتی^۱، پرسش‌نامه درگیری فراغتی^۲ که شامل ۲۰ سؤال در مقیاس هفت ارزشی لیکرت و در پنج بعد لذت^۳، علاقه^۴، اجتماعی^۵، خودشناسی^۶ و خطرپذیری^۷ می‌باشد؛ پرسش‌نامه عادت فراغتی^۸ که شامل ۱۰ سؤال در مقیاس هفت ارزشی لیکرت و در سه بعد منظم^۹، خودکار^{۱۰} و متداوم^{۱۱} می‌باشد؛ پرسش‌نامه الگوهای مشارکت در فعالیت‌های تفریحی - ورزشی فراغتی که شامل سه سؤال بسته می‌باشد؛ پرسش‌نامه الگوهای مشارکت در فعالیت‌های تفریحی - ورزشی فراغتی در ایام تعطیل که شامل پنج سؤال بسته می‌باشد؛ پرسش‌نامه مشارکت در فعالیت‌های تفریحی - ورزشی در ایام تعطیل که شامل یک سؤال است؛ پرسش‌نامه انگیزه گردشگری در ایام تعطیل^{۱۲} که شامل ۱۷ سؤال در مقیاس هفت ارزشی لیکرت و در چهار بعد

¹ Active leisure activity

² Leisure involvement

³ Hedonic

⁴ Central

⁵ Social

⁶ Self-identity

⁷ Risk

⁸ Leisure habit

⁹ Regular

¹⁰ Automatic

¹¹ Resistant

¹² Vacation motivation

اجتماعی شدن^۱، مهارت یا شایستگی^۲، پرهیز از محرک^۳ و ذهنی^۴ می‌باشد؛ و پرسش‌نامه رفتار گردشگری در ایام تعطیل^۵ که شامل ۱۱ سؤال در مقیاس هفت ارزشی لیکرت و در دو بعد مشارکت^۶ و تصمیم^۷ می‌باشد، استفاده شد. از آمار توصیفی، آزمون کلموگروف-اسمیرنف، تحلیل عاملی تأییدی، آلفای کرونباخ، همبستگی پیرسون استفاده شد. جهت آزمون الگوی تحقیق، و بررسی تأثیرات متغیرهای مستقل بر وابسته از روش آماری مدل یابی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد. جهت تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS 21، LISREL 8.8 استفاده شد.

یافته‌ها

۶۸/۱ درصد پاسخ‌دهندگان را مردان تشکیل دادند و ۳۱/۹ درصد آنها زن بودند. پیاده‌روی، استفاده از پارک‌های داخل شهر، کوه‌نوردی، دویدن آرام، پیک‌نیک رتبه اول تا پنجم فعالیت‌های دلخواه پاسخ‌دهندگان در طول اوقات فراغت را تشکیل می‌دهند. استفاده از پارک‌های خارج شهر، بازی‌های خانوادگی، پیک نیک، پیاده‌روی و کوه‌نوردی رتبه اول تا پنجم فعالیت‌های دلخواه پاسخ‌دهندگان در سفر و ایام گردشگری را تشکیل می‌دهند.

جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد شاخص‌های تحقیق

شاخص	میانگین	انحراف استاندارد	حداکثر	حداقل
درگیری فراغتی	۶۳/۶۳۲	۲/۸۱۸۵۴	۱۱۸	۲۶
عادت فراغتی	۳۶/۴۴۳۲	۳/۱۵۹۹۴	۶۵	۱۶
انگیزه گردشگری	۷۶/۱۵۳۲	۱/۷۴۳۶۸	۱۲۰	۲۰
رفتار گردشگری	۳۳/۱۲۲۱	۳/۰۷۲۱۴	۷۲	۱۳

منبع: یافته‌های پژوهش

همانطور که در جدول شماره ۱، مشاهده می‌شود، نمره میانگین درگیری فراغتی ۶۳/۶۳، عادت فراغتی ۳۶/۴۴، انگیزه گردشگری ۷۶/۱۵ و رفتار گردشگری ۳۳/۱۲ است.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که:

- بین عادت فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی و انگیزه مشارکت در فعالیت‌های گردشگری در طول ایام تعطیل در بین شهروندان شهر مشهد ارتباط معناداری وجود ندارد.

- بین بعد مهارت انگیزه گردشگری با ابعاد خودکار، منظم و متداوم انگیزه گردشگری ارتباط معناداری وجود دارد.

- بین بعد پرهیز از محرک انگیزه گردشگری با ابعاد منظم و متداوم انگیزه گردشگری ارتباط معناداری وجود دارد.

- بین درگیری فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی و رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل ارتباط معناداری وجود ندارد.

- بین ابعاد لذت، مرکزیت و خودشناسی درگیری فراغتی با ابعاد مشارکت و رفتار گردشگری ارتباط معناداری وجود دارد.

- بین ابعاد لذت، مرکزیت، خودشناسی و خطرپذیری با بعد تصمیم گردشگری ارتباط معناداری وجود دارد.

¹ Socializing
² Master/competency
³ Stimulant- avoidance
⁴ Intellectual
⁵ Vacation behavior
⁶ Participation
⁷ Decision

- بین عادت فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی و رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل ارتباط معناداری وجود دارد.

- بین بعد مشارکت رفتار گردشگری با بعد منظم انگیزه گردشگری ارتباط معناداری وجود دارد.

- بین بعد تصمیم و مشارکت رفتار گردشگری با بعد متداوم انگیزه گردشگری ارتباط معناداری وجود دارد.

- بین انگیزه مشارکت در فعالیت‌های تفریحی ورزشی و رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل ارتباط معناداری وجود ندارد.

- بین بعد پرهیز از محرک انگیزه مشارکت در فعالیت‌های تفریحی ورزشی با بعد مشارکت رفتار گردشگری ارتباط معناداری وجود دارد.

- بین بعد ذهنی انگیزه مشارکت در فعالیت‌های تفریحی ورزشی با بعد تصمیم و مشارکت رفتار گردشگری ارتباط معناداری وجود دارد.

جدول ۲ بررسی تاثیر متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته تحقیق

فرضیه	برآورد	انحراف استاندارد	آماره	مقدار P	برآورد استاندارد شده
تأثیر درگیری فراغتی بر عادت فراغتی	۳/۱۹	۰/۵۰۴	۶/۳۳۲	*۰/۰۰۰	۰/۷۳۱
تأثیر عادت فراغتی بر انگیزه گردشگری	-۰/۰۳۳	۰/۰۶۶	-۰/۴۹۹	۰/۶۱۸	-۰/۰۴۴
تأثیر درگیری فراغتی بر انگیزه گردشگری	۲/۲۵۴	۰/۴۳	۵/۲۴۶	*۰/۰۰۰	۰/۶۸
تأثیر عادت فراغتی بر رفتار گردشگری	۰/۳۶۲	۰/۰۹	۴/۰۱۵	*۰/۰۰۰	۰/۴۸۵
تأثیر درگیری فراغتی بر رفتار گردشگری	۰/۲۱۱	۰/۲۸۲	۰/۷۴۷	۰/۴۵۵	۰/۰۶۵
تأثیر انگیزه گردشگری بر رفتار گردشگری	۰/۰۴	۰/۰۵۷	۰/۷۰۴	۰/۴۸۲	۰/۰۴۱

*p<0.05

منبع: یافته‌های پژوهش

همانگونه که در جدول شماره ۲، نتایج آزمون معادلات ساختاری، مقدار p و برآورد استاندارد و غیراستاندارد نشان داده شده است. با توجه به مقدار p حاصل:

- درگیری فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر عادت فراغتی شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری دارد (0/000<0.05).

- عادت فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر انگیزه گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری ندارد (0/618>0.05).

- درگیری فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر انگیزه گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری دارد (0/000<0.05).

- عادت فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری دارد (0/000<0.05).

- درگیری فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری ندارد (0/455>0.05).

- انگیزه گردشگری بر رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری ندارد (0/482>0.05).

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های تحقیق نشان داد که پیاده‌روی، استفاده از پارک‌های داخل شهر، کوه‌نوردی، دویدن آرام، پیک نیک رتبه اول تا پنجم فعالیت‌های دلخواه پاسخ‌دهندگان در طول اوقات فراغت را تشکیل می‌دهند. و البته استفاده از پارک‌های خارج شهر، بازی‌های خانوادگی، پیک نیک، پیاده‌روی و کوه‌نوردی رتبه اول تا پنجم فعالیت‌های دلخواه پاسخ‌دهندگان در سفر و ایام گردشگری را تشکیل می‌دهند. کمیسیون میراث طبیعی اسکاتلند (۲۰۱۰)، اعلام کرده که اغلب مردم در انواع پیاده‌روی، انواع دوچرخه سواری، بازدید اماکن دیدنی و جاذبه‌ها، تماشای حیات وحش، پیک نیک و تماشای پرندگان و در دویدن شرکت کردند. این نتایج در بخش پیاده‌روی و پیک نیک با تحقیق حاضر همخوانی دارد. در پیمایشی که توسط انجمن حومه شهر و کمیسیون جنگل ویلز (۲۰۰۹)، انجام شد، نیز اعلام شد که شد که ۸۶٪ بزرگسالان ساکن در ولش در پیاده‌روی، ۷۱٪ در تماشای مناظر، ۴۶٪ در پیک‌نیک و ۴۳٪ در زمین‌های بازی مشارکت داشتند. فعالیت‌های مورد علاقه آنان به ترتیب، پیاده‌روی (۳۴٪)، تماشای مناظر (۸٪)، دوچرخه سواری جاده (۷٪)، دوچرخه سواری در جاده‌های ناهموار (۷٪)، شنا در فضای روباز (۵٪) و ورزش‌های آبی بدون وسیله (۵٪) بود. این نیز تا حدود زیادی با تحقیق حاضر همخوان است. نتایج تحقیق پاتریشیا و همکاران (۲۰۰۴)، نشان داد که فعالیت‌های تفریحی آمریکایی- آسیایی‌های مقیم سانفرانسیسکو شامل پارک رفتن (۶۱٪)، رفتن به ساحل (۵۴،۶٪)، پیاده‌روی (۵۲،۴٪)، پیک‌نیک (۴۸،۴٪)، رانندگی برای لذت (۳۴،۹۵٪)، دویدن (۲۶،۹٪)، شنا در استخرهای روباز (۱۹،۴٪)، و مشاهده حیات وحش، کمپینگ، دوچرخه سواری، بسکتبال، شنا در رودخانه و دریاچه، ماهی‌گیری، تنیس، گلف، اسکی، سافتبال و... بود. این نتایج نیز با تحقیق حاضر تا حدود زیادی همراستاست. بنیاد تفریحات فضای باز آمریکا (۲۰۱۱)، اعلام کرد که فعالیت‌های تفریحی آمریکاییان شامل: ماهی‌گیری، دویدن/ آهسته دویدن، کمپینگ، دوچرخه سواری و پیاده‌روی روزانه و فعالیت‌های محبوب آنها، دویدن/ آهسته دویدن، دوچرخه سواری، تماشای پرندگان، تماشای حیات وحش و ماهی‌گیری بود. این نتایج با یافته‌های تحقیق حاضر همخوانی ندارد. علت این ناهمخوانی شاید در نوع فرهنگ و امکانات متفاوت مردم آمریکا با جامعه آماری پژوهش حاضر باشد. مرسل (۱۳۹۳)، در رساله دکتری خود بیان کرده که ۸۲/۳ درصد کل افراد در تفریحات خشکی، ۱۴/۸ درصد در فعالیت‌های آبی و ۲/۹ درصد در فعالیت‌های هوایی مشارکت داشتند. در واقع در تحقیق حاضر نیز اولویت‌های اول تا پنجم پاسخ‌دهندگان ورزش‌های خشکی بود. می‌توان گفت که با نتایج تحقیق حاضر همخوان است.

نمره میانگین درگیری فراغتی ۶۳/۶۳، عادت فراغتی ۳۶/۴۴، انگیزه گردشگری ۷۶/۱۵ و رفتار گردشگری ۳۳/۱۲ است. در نمرات میانگین درگیری و عادت فراغتی و همچنین رفتار گردشگری، نمره‌ای که پاسخ‌دهندگان کسب کرده‌اند در حد متوسط بود و تنها در انگیزه گردشگری نمره میانگین کسب شده کمی بالاتر از حد متوسط است. می‌توان چنین گفت که از نظر عوامل مورد نظر در تحقیق حاضر مردم مشهد در حد متوسط نسبت به استاندارد بین‌المللی هستند.

عادت فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر انگیزه گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری ندارد؛ اما بر رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری دارد. درگیری فراغتی در فعالیت‌های تفریحی ورزشی بر انگیزه گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر

معناداری دارد؛ اما بر رفتار گردشگری شهروندان شهر مشهد در طول ایام تعطیل تاثیر معناداری ندارد. چانگ و گیسون (۲۰۱۵)، در تحقیق خود ارتباط بین درگیری فراغتی و عادت فراغتی و سازگاری در رفتار گردشگری را تایید نموده است که با نتایج تحقیق حاضر همخوانی ندارد. در تحقیق حاضر ارتباط بین عادت و انگیزه گردشگری بررسی شده اما در تحقیق چانگ و گیسون سازگاری در رفتار گردشگری که انگیزه بخشی از آن است، بررسی شده و احتمالاً علت تفاوت در نتایج همین مساله باشد. نتایج تحقیق چانگ (۲۰۰۹)، نشان داد که درگیری فراغتی و عادت فراغتی تاثیر مستقیم و غیرمستقیم بر انگیزه و رفتار فرد در ایام تعطیل دارد. در تحقیق حاضر عادت فراغتی بر رفتار گردشگری و درگیری فراغتی بر انگیزه گردشگری تاثیر معناداری دارد که با تحقیق چانگ همخوانی دارد؛ اما در بخش تاثیر عادت فراغتی بر انگیزه و تاثیر درگیری فراغتی بر رفتار گردشگری ناهمخوان است. می توان چنین بیان کرد که عادت افراد به شرکت در فعالیتهای تفریحی ورزشی در طول اوقات فراغت، به مرور تبدیل به یک نوع عادت رفتاری شده و همین امر موجب می شود که بر رفتار گردشگری آنها نیز تاثیر گذاشته و احتمالاً در ایام سفر و گردشگری نیز به فعالیتهای تفریحی ورزشی پردازند. همچنین درگیری بودن افراد در فعالیتهای تفریحی ورزشی موجب ایجاد انگیزه در ایام سفر و گردشگری برای انتخاب نوع فعالیت گردشگری خواهد شد.

با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد می گردد برای اینکه مردم در ایام سفر و گردش نیز به فعالیتهای تفریحی ورزشی پردازند، برای گنجاندن هرچه بیشتر فعالیتهای تفریحی ورزشی در برنامه اوقات فراغت آنان برنامه ریزی گردد، به فعالیتهای فراغتی توجه بیشتری شود. به ابعاد ذهنی، پرهیز از محرک و مهارت انگیزه گردشگری، برای مشارکت دادن و انگیزش بیشتر مردم برای فعال بودن در سفر، به این ابعاد توجه گردد.

منابع

- مرسل، باقر (۱۳۸۷). توصیف نحوه گذران اوقات فراغت نایابانایان تهران با تأکید بر فعالیتهای ورزشی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت معلم تهران.
- مرسل، باقر (۱۳۹۳). مدیریت و برنامه ریزی مشارکت مردم تهران در تفریحات ورزشی فضای باز، با توجه به انگیزهها، موانع، رضایت فراغتی و رضایت از زندگی. رساله دکتری. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- نادریان جهرمی (۱۳۸۸). مبانی جامعه شناسی ورزشی. نشریامداد. تهران.
- Bieger, T., & Laesser, C. (2004). Information sources for travel decisions: Toward a source process model. *Journal of Travel Research*, 42(4), 357 – 371
- Brendan M. Baird, Richard E. Lucas, and M. Brent Donnellan. (2011). Life Satisfaction Across the Lifespan: Findings from Two Nationally Representative Panel Studies. *Soc Indic Res*. 2010 November; 99(2): 183–203.
- Brey, E. T., & Lehto, X. Y. (2007). The relationship between daily and vacation activities. *Annals of Tourism Research*, 34(1), 160-180.
- Chen, M. F., & Huang, C. H. (2013). The impacts of the food traceability system and consumer involvement on consumers' purchase intentions toward fast foods. *Food Control*, 33(2), 313-319.
- Chang, Seohee. (2009). Relationship between active leisure and active vacations. *Doctoral thesis*. University of Florida.
- Forestry Commission Wales. (2009). *Welsh outdoor recreation survey 2008*.
- Gagliardi C, Spazzafumo L, Papa R, Marcellini F. (2012). Changes in leisure styles and satisfaction of older people: a five years follow-up. *Int J Aging Hum Dev*; 75(3):185-215.
- Henderson, Karla A, and Parr, Mary. (2005). Parks and physical activity. *Park & recreation*, 40(8), p.20.
- Henderson, K. A. (2005 a). Physical activity by choice. *Journal of Physical Education Recreation & Dance*, 76(6), 4-5.
- Huston, A. Garrett. (2011). Perceptions of outdoor recreation professionals toward placement in natural environment: A Q-Method inquiry. *Masters of science thesis*. Minnesota State University.

- Lee, W. I., Chiu, Y. T., Liu, C. C., & Chen, C. Y. (2011). Assessing the effects of consumer involvement and service quality in a self-service setting. *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries*, 21(5), 504-515.
- Patricia L. Winter., Woo C. Jeong., Geoffrey C. Godey.(2004). Outdoor Recreation Among Asian-Americans: A Case Study of San Francisco Bay Area Residents. *Journal of Park and Recreation Administration*. Volume 22, pp114-136.
- Plummer, Rayan.(2009). *outdoor recreation: an introduction*. Routledge.UK.
- Scottish natural heritage.(2010). *Scottish recreation survey*.